

NIEUWSBRIEF

Nr 90 - December 2023

NIEUWS

BESTE WENSEN

CegeSoma verwelkomt u graag terug op 2 januari 2024! Aarzel in afwachting niet om onze online catalogi te raadplegen en onze websites te bezoeken (www.cegesoma.be, www.belgiumwwii.be, www.journalbelgianhistory.be) en bovenal, fijne feestdagen!

OPROEP VOOR BIJDAGEN

Het thema van de Dag van de Nieuwste Geschiedenis 2024 is 'In de marge van de geschiedenis: actueel onderzoek, debatten, uitdagingen', en richt zich op subalterne groepen en mensen in de marge van de samenleving. Wil je actief deelnemen? Meld je dan vóór 8 januari 2024.

► [Lees meer](#)

ONDERZOEK

DE NMBS EN DE DEPORTATIES

Op 8 december presenteerde Nico Wouters, directeur van CegeSoma,

het eindrapport over de rol van de NMBS in de deportaties tijdens de Tweede Wereldoorlog aan de Senaat. Lees meer over het rapport, de presentatie en het boek dat naar aanleiding van het onderzoek werd uitgegeven.

► Lees meer

EHRI

Nieuwe projectfinanciering voor *EHRI (European Holocaust Research Infrastructure)* om verder te werken aan de institutionalisering van de infrastructuur.

► Lees meer

Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, alle rechten voorbehouden

[Home](#) » [News](#) » Dag van de Nieuwste Geschiedenis 2024. In de marge van de geschiedenis: actueel onderzoek, debatten, uitdagingen

Dag van de Nieuwste Geschiedenis 2024. In de marge van de geschiedenis: actueel onderzoek, debatten, uitdagingen

CALL FOR PAPERS (deadline : 8 januari 2024)

In 2014 organiseerden historici Amandine Lauro en Magaly Rodríguez García aan de ULB een studiedag over de historiografie van subalterne groepen en mensen in de marge van de samenleving. Ze betreurden de terughoudendheid van Belgische historici om met deze concepten aan de slag te gaan en hun relatieve afwezigheid op het domein van de 'subaltern studies', dat sinds de jaren 1980 was opgekomen. In het verlengde van deze ontmoeting leidden beide sprekers in 2016 een sessie op de Dag van de Nieuwste Geschiedenis, met de focus op 'Belgische historici en de internationalisering'. Tien jaar na het colloquium aan de *ULB* heeft het onderzoek naar ondervertegenwoordigde sociale groepen in de Belgische geschiedschrijving duidelijk aan belang gewonnen. Het vormt daarom een interessant thema voor de volgende Dag van de Nieuwste Geschiedenis.

Het debat draait vooral om de definities van de begrippen 'marginaliteit' en 'subalterniteit', die grotendeels overlappen. Marginale of subalterne groepen worden gevormd door mensen met een beperkte toegang tot bepaalde rechten, ruimtes, middelen en kansen vanwege hun sociale afkomst, etnische achtergrond, leeftijd, geslacht, functie, etc. Terwijl 'marginaliteit' eerder verwijst naar een ruimtelijk concept (mensen die in de marge leven bevinden zich fysiek of cultureel ver van het centrum), heeft 'subalterniteit' meer te maken met een Gramsciaans geïnspireerd hiërarchisch concept (ondergeschikt aan de elites). De positie van deze marginale of subalterne groepen kan het gevolg zijn van het niet naleven van de regels van de heersende cultuur of van de stempel die de heersende cultuur op hen drukt, namelijk als zijnde ondergeschikt, onbelangrijk of onproductief. Vanuit een langetermijnperspectief blijkt alvast dat de grenzen die marginale of subalterne groepen van het centrum scheiden, dynamisch zijn en in tijd en ruimte veranderen. Ook historici zelf dragen met hun onderzoek bij tot het herschikken, bestendigen of versterken van deze kwalificaties.

Dankzij deze focus op marginale en subalterne groepen zijn er nieuwe perspectieven ontstaan op de samenleving, met bijzondere aandacht voor de geschiedenis en het perspectief van ondervertegenwoordigde groepen, zoals inwoners van de voormalige kolonies, vrouwen, de LGBTQIA+-beweging, (voormalige) gevangenen, ouderen, gehandicapten, etnisch-culturele minderheden, en anderen.

Deze nieuwe invalshoeken nodigen uit tot een nieuwe bijeenkomst. De Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis stelt zich tot doel om het onderzoek naar de (brede) Belgische geschiedenis te bundelen. Met deze missie voor ogen willen we tijdens de komende editie van de Dag van de Nieuwste Geschiedenis, in samenwerking met het BELvue museum, de blik richten op actueel onderzoek, debatten en uitdagingen rond de geschiedenis van 'marginale' en 'subalterne' groepen.

Bijdragen kunnen vallen onder twee centrale thema's

A. Recent en lopend historisch onderzoek

Wat zijn de hedendaagse trends in het Belgisch historisch onderzoek naar subalterne groepen en mensen in de marge van de samenleving? Ervaren en nieuwe onderzoekers zijn welkom om hun vragen, methodes en conclusies te delen. Zowel lopend onderzoek als afgeronde of kiemende projecten komen in aanmerking.

B. Subalterne geschiedenis in onderwijs, de publieke ruimte en in archiefinstellingen

Hoe ga je als docent om met de geschiedenis van subalterne groepen, zowel in het middelbaar als in het hoger onderwijs? Hoe kunnen historici de aandacht van het publiek naar onderbelichte groepen leiden? Nieuwe keuzevakken aan de UCL onder de titel "Geschiedenis decentreren: Subalterniteiten en postkoloniale kritieken", en de interuniversitaire Masters in Gender en Diversiteit illustreren een nieuwe focus aan de universiteiten. In Vlaanderen stimuleert de Geschiedenisolympiade leerlingen om met en vanuit de klas een historisch onderzoek te voeren. Archiefinstellingen zijn zich meer dan vroeger bewust van hun taak om marginale groepen van de vergetelheid te redden. Zo werd het bijzonder waardevolle archief van de gevangenis van Sint-Gillis in 2010, na decennia van verwaarlozing, naar het Rijksarchief overgebracht, waar het werd

geïnterviewd en voor onderzoek werd opengesteld. Welke initiatieven bestaan er nog en welke inzichten levert dat op?

Ronde tafel

De BVNG wil een forum bieden voor fundamentele debatten, waar Belgische historici of historici die werken rond moderne en hedendaagse Belgische geschiedenis met elkaar en met leerkrachten en archivariissen in dialoog kunnen gaan. Daarom sluit de dag af met een reeks rondetafelgesprekken rond concrete thema's die ons werk beïnvloeden. De inhoudelijke aandacht voor subalterniteit roept ook professionele en ethische vragen op rond recente ontwikkelingen op het vlak van internationalisering, diversiteit, publicatiedruk en financiering. We nodigen alle deelnemers aan de dag uit om samen te zitten en in gesprek te gaan.

Deelnemen

Tijdens deze dag willen we thematische parallelle sessies organiseren waarin de sprekers onderzoekservaringen, -uitdagingen en -perspectieven bespreken met betrekking tot de geschiedenis van degenen die weinig gehoord zijn in België. We moedigen met name rondetafelgesprekken en workshops aan. Een sessie duurt 90 minuten en bestaat uit 3 tot 4 presentaties, gevolgd door een discussie. Personen die geïnteresseerd zijn in het organiseren van een thematische sessie of een ronde tafel worden uitgenodigd om een voorstel (maximaal 700 woorden) te sturen naar bvng@kuleuven.be. De deadline is vastgesteld op maandag 8 januari 2024.

Datum en plaats van het evenement

Na Eupen twee jaar geleden **zal de Dag van de Nieuwste Geschiedenis 2024 plaatsvinden in Brussel, op maandag 13 mei 2024**. Trouw aan haar principe dat historisch onderzoek de gemeenschapsgrenzen van ons land overstijgt, is de vereniging verheugd om te worden ontvangen in het hart van de hoofdstad door het BELvue museum, een project van de Koning Boudewijnstichting.

Het doel van de Dag is om mensen samen te brengen en discussies op gang te brengen over de hedendaagse geschiedenis. Het inschrijvingsgeld bedraagt 35 euro voor leden van de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis en 55 euro voor niet-leden. In dit inschrijvingsgeld zijn de lunch, dranken doorheen de dag en receptie achteraf inbegrepen.

Het BELvue Museum is toegankelijk voor mensen met speciale behoeften. Als je vragen hebt, neem dan contact met ons op via bvng@kuleuven.be of via [onze Facebookpagina BVNG-ABHC](#).

Ander nieuws

[Nieuwe projectfinanciering voor European Holocaust Research Infrastructure \(EHRI\)](#)

[Het archief van sterreporter Alain de Pille de la Nieppe in het CegeSoma](#)

[Belgium WWII – Diplomatie, bombardementen en Verzet.](#)

[Nieuwe inventaris!](#)

[1943 in bezet België: een keerpunt?](#)

[Laatste nieuws over het FED-tWIN project BELCOWAR](#)

De Belgische bedrijfsgeschiedenis

Liber Amicorum voor Bruno De Weaver: ondervoorzitter van ons wetenschappelijk comité

Bezetting en dagelijks leven: een nieuw bronnenportaal over de Tweede Wereldoorlog

Twee nieuwe inventarissen! 'Les Invalides Prévoyants' en 'De Kinderen van het Vaderland'

© **CegeSoma** | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

De NMBS en de deportaties tijdens WOII (2022-2023)

World War II

Op 8 december 2023 stelde Nico Wouters in de Senaat het rapport voor over de rol van de NMBS in de deportaties tijdens de Tweede Wereldoorlog in België. Het CegeSoma voerde dit onderzoek uit tussen januari 2022 en november 2023, in opdracht van vice-Eerste minister en minister van Mobiliteit Georges Gilkinet en de Senaat. Florence Matteazzi verzamelde tussen augustus 2022 en mei 2023 een deel van het bronnenmateriaal. De leden van het wetenschappelijk begeleidingscomité waren: Michaël Amara (diensthoofd Algemeen Rijksarchief Brussel), Grégory Célerse (onderzoeker *Musée de la Résistance, Bondues & Rails et histoire*, Parijs), Frédéric Crahay (directeur Stichting Auschwitz), Dirk Luyten (hoofd onderzoek CegeSoma/Rijksarchief), Hinke Piersma (Hoofd onderzoek Nederlands Instituut voor Oorlog en Genocidestudies (NIOD), Amsterdam), Laurence Schram (onderzoeker Kazerne Dossin), Veerle Vanden Daelen (conservator en coördinator collecties en onderzoek Kazerne Dossin), Bart Van der Herten (onderzoeker spoorweg- en transportgeschiedenis, zelfstandig consulent en coach) en Paul Van Heesvelde (onderzoeker spoorweg- en transportgeschiedenis).

Het integrale rapport is online beschikbaar in het Frans en Nederlands via de website van de Senaat.

Het bredere publieksboek is verschenen op 9 december 2023; de Franstalige versie zal verschijnen in maart 2024.

Het eindrapport en het boek geven een antwoord op de vragen: heeft de NMBS deze deportatietreinen uitgevoerd en zo ja, ontving de NMBS een financiële vergoeding voor die diensten? Maar het onderzoek plaatst de NMBS ook in de bredere historische context.

De resultaten van het rapport kregen ruime aandacht in de nationale media. Als een direct gevolg van dit rapport besliste minister Gilkinet op 8 december een Raad van Wijzen op te richten, die moet nadenken over eventuele vervolgmaatregelen.

Project Manager(s)

Nieuwe projectfinanciering voor European Holocaust Research Infrastructure (EHRI)

De Europese Commissie honoreerde de projectaanvraag die door het EHRI-consortium onder leiding van het NIOD werd ingediend voor de financiering van de implementatiefase van EHRI. Dit project laat toe om verder te werken aan de institutionalisering van EHRI.

Het project *EHRI-IP* (*EHRI-Implementation phase*) bouwt verder op de activiteiten in het kader van het project *EHRI-PP* (*preparatory phase*) dat op 31 mei 2023 afliep. Het doel van *EHRI-IP* is verdere stappen te zetten die nodig zijn om van *EHRI* een permanente onderzoeksinfrastructuur te maken - een *ERIC* (*European Holocaust Infrastructure Consortium*) - en daarvoor alle nodige voorbereidingen te treffen op het vlak van organisatie, governance en management door de nodige administratieve en juridische documenten te produceren. Het werk dat in *EHRI-PP* werd voorbereid wordt verder geconcretiseerd. In *EHRI-PP* werden de bijvoorbeeld de ontwerp-statuten van de *EHRI-ERIC* geredigeerd, het project *EHRI-IP* zal voor de verschillende organen van de *EHRI-ERIC* de huishoudelijke reglementen opstellen.

EHRI verder uitbouwen

EHRI-IP wordt gecoördineerd door het NIOD en heeft partners in verschillende landen. Voor België zijn dat het Rijksarchief/CegeSoma en Kazerne Dossin. Het Rijksarchief/CegeSoma is verantwoordelijk voor het werkpakket Operationalisation of the Central Hub. Dat ligt in het verlengde van het werkpakket Legal and Governance uit *EHRI-PP*. Doel is de verschillende organen van de *ERIC* verder concreet vorm te geven, tools uit te werken voor kwaliteitsmonitoring en de financieringsstructuur op punt te stellen. Ook zal verder gewerkt worden aan de uitbouw van de Belgische National Node, die op heden elf potentiële leden telt. *EHRI-IP* heeft een looptijd van twee jaar en zal in februari 2024 van start gaan.

Op 13 juli 2023 heeft het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de eerste stap van de aanvraag ingediend bij de Europese Commissie om *EHRI* om te vormen tot een *ERIC*. De nodige documenten voor deze aanvraag, waaronder de statuten, werden kort daarvoor goedgekeurd door de interim algemene vergadering, die bestaat uit elf leden, de toekomstige potentiële stichtende leden van de *EHRI-ERIC*, waaronder België. Streefdoel is het institutionaliseringsproces naar de *EHRI-ERIC* af te ronden einde 2024 of begin 2025.

Ander nieuws

[Dag van de Nieuwste Geschiedenis 2024. In de marge van de geschiedenis: actueel onderzoek, debatten, uitdagingen](#)

[Het archief van sterreporter Alain de Prelle de la Nieppe in het CegeSoma](#)

[Belgium WWII – Diplomatie, bombardementen en Verzet.](#)

[Nieuwe inventaris!](#)

[1943 in bezet België: een keerpunt?](#)

[Laatste nieuws over het FED-tWIN project BELCOWAR](#)

[De Belgische bedrijfsgeschiedenis](#)

[Liber Amicorum voor Bruno De Wever: ondervoorzitter van ons wetenschappelijk comité](#)

[Bezetting en dagelijks leven: een nieuw bronnenportaal over de Tweede Wereldoorlog](#)

[Twee nieuwe inventarissen! 'Les Invalides Prévoyants' en 'De Kinderen van het Vaderland'](#)